

ကညီကီၢ်စံာ်, ၂၀၁၆ နံာ် တၢ်ဘၣ်ကံာ်ဂ့ၢ်

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်အါနီၢ်ကီၢ်လၢအထီၣ်ဟ့းထီၣ်ဂၤထီၣ်တၢ်ဒုးအသီတဘျီ

[တၢ်ဂီၤ - KRW]

တၢ်ဒုးလၢအဘၣ်ထွဲလီၤလီၤဒီးဟးက့ၢ်ထံတမၢၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤ

ဖဲကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဒီးကညီခိၣ်န့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ပိၣ်သကိးစံာ်စံာ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဖဲန့ၢ်ပံာ်ဒီးအဆၢကတီၢ်အခါ, ပယီၤသုးဒီးသုးခိးကီၢ်ဆၢ (BGF) တဖၣ် မၤအါထီၣ်ဝဲအသုးဂံၢ်ဘါလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအဂီၢ်ဖဲကညီကီၢ်စံာ်အပူၤ ဒ်သိးကမၤလဲၢ်ထီၣ်အတၢ်ပၤဖဲကညီတၢ်ပၤဟီၣ်ကဝီၤ ဒီးအတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဒ်သိး ကမၤဆူၣ်ထီၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢထံဂံၢ်သဟီၣ် လၢအမၤဟးဂီၤခိၣ်ပၤန့ၢ်ဆၢဒီးပၤဂ့ၢ်ဝီဖဲယိၣ်လိာ်ကျိလၢအမ့ၢ်ဟးက့ၢ်ထံတမၢၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤအံၤန့ၢ်လီၤ.

ကညီတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယၢ်ထံကျိထံက့ၢ်ကရၢလၢအမ့ၢ် ကညီဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကရၢကရိလၢအဒီသအဲဒၣ်ယိၣ်လိာ်ကျိတဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ, ဒ်သိးပၤအါဂၤကဟ်သ့ၣ်ဟ်သးတၢ်ဂ့ၢ်အမ့ၢ်အတီလၢပယီၤသုးဒီးသုးခိးကီၢ်ဆၢတဖၣ်မၤဆူၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဘၣ်ကံာ်ဂ့ၢ်လၢကညီကီၢ်စံာ်ပူၤ လၢကဟံးန့ၢ်ပၤဘၣ်ဝဲဟးက့ၢ်ထံတမၢၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၢ်တဖၣ်အံၤန့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်အဆိကတၢ်တဘျီလၢဘၣ်န့ၢ်လီၤ. ဖဲအပူၤကွၢ်လါဖဲပတုဘၣ်တုၤအိးကထီဘၣ် ၂၀၁၄ နံာ်န့ၢ် တၢ်ဒုးကဲထီၣ်လၢကညီကီၢ်စံာ်ဒီးတလၢကီၢ်စံာ်အပူၤအယီၤ ကမ့ၢ်အါန့ၢ် ၂၀၀၀ ဂၤ ဘၣ်ယုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိးဝဲဒၣ်န့ၢ်လီၤ.^၁ ကညီကီၢ်စံာ်အပူၤ တၢ်ဘၣ်ကံာ်ဂ့ၢ်လၢအကဲထီၣ်သးတဖၣ်အံၤ တၢ်တဘျီရဲအီၤဘၣ်အမဲာ်ညါ, ၂ နံာ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ပယီၤသုးတဖၣ်မၤဒၣ်တၢ်ဒုးအလီၢ်လီၢ်ဒီး ဟဲထီၣ်ဒုးတၢ်ဖဲကညီကီၢ်စံာ်အပူၤန့ၢ်လီၤ.

ပယီၤသုးအံၤဟံးန့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ဖဲတၢ်ဘၣ်ကံာ်ဂ့ၢ်လၢအကဲထီၣ်သးလၢ သုးခိးကီၢ်ဆၢဒီးဒ်မိၣ်ခြံၣ်စံာ်ကညီဘူးဒးသုး (DKBA) လၢအထူးလီၤဖးအသးဒီးဒ်မိၣ်ခြံၣ်စံာ်ကညီသးအိၣ်မၤဂ့ၢ်တၢ်သုး (Democratic Karen Benevolent Army-DKBA) အဘၣ်စၢၤ ဒ်သိးကဟံးန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်လီၢ် ဒီးဆုၤအါထီၣ်အသုးမ့ၢ်သံာ်ဘိၣ်ဂံၢ်ဘါလၢကညီကီၢ်စံာ်အပူၤ လၢကမၤလီၤတံာ်ဝဲလၢဟးက့ၢ်ထံတမၢၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤအံၤကဆဲးလဲၤအသးဒီး တၢ်ထီၣ်ဒါအီၤသုတအိၣ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.

¹ For more information, please see Karen Rivers Watch (2014), "Afraid to Go Home" pp. 6-8. <http://www.kesan.asia/index.php/reports/viewdownload/4-reports/156-afraid-to-go-home-recent-violent-conflict-and-human-rights-abuses-in-karen-state>

[တၢ်ဂီၤ - KRW]

ပယီၤသုးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် မ့ၢ်ဒၣ်လၢကမၤလၢပျဲၤန့ၢ်ပျဲၤဒိၣ်စိဒိၣ်ကမီၤ, ပှၤတူၢ် ဒိၣ်ကီၤဒိၣ်အတၢ်ဘၣ်ဘျးအဂီၢ်လီၤ, တမ့ၢ်လၢပှၤကီၢ်ပယီၤကမ့ၢ်တဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်

ကတီၢ်အံၤကီၢ်ပယီၤထံၣ်ဂီၢ်ဂီၢ်တၢ်အိၣ်သးတဖၣ်သိးလိာ်အသးလၢ ၂၀၁၄ နံၣ်ဘၣ်. လီၢ်ခၢၣ်သးပဒိၣ်ထီၣ်သီတဖၣ်လၢအဘၣ် တၢ်ပၤဆှၢအီၤလၢဒီကလုာ်ဒိၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်ပဒိၣ် (NLD) ဘၣ်ဆၣ် ပယီၤသုးတဖၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဒီးဝဲဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ် တီၢ်ပာ်လၢကမၤတၢ်ဂုၤထီၣ်ပယီၤထီၣ် လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဟးဂုၤဟးဂီၤအါအါကလဲာ်ဘၣ်ဆၣ် သန့သဲးလၢတၢ်ကဟံးန့ၢ် ဂုၢ်ဝိအံၤတအိၣ်ဝဲဘၣ်န့ၢ်လီၤ.

ပယီၤသုးဒီးသုးခိးကီၢ်ဆၢတဖၣ်မ့ၢ်ဆဲးမၤဆူၣ်ထီၣ်သုးဂံၢ်ဘါဖဲကညီကီၢ်ဖဲအပူၤဒီး ကဒုးအိၣ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဘၣ်ကံာ်ဂုၤလၢ ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်ဒီးကညီတၢ်ထူၣ်ဖျးသုးမ့ၢ်ဒိၣ်အဟီၣ်ကဝီၤန့ၢ်လီၤ.

ဒ်န့ၢ်အသိးတၢ်အံၤအိၣ်ဖျါရဲၣ်ဖိလၢ ပယီၤသုးဒီးသုးခိးကီၢ်ဆၢတဖၣ် ဂုၢ်ကျဲးစးဟဲထီၣ်ဝဲလၢကပၤယာ်ဟးကွံထံတမၢ်တၢ် တီၢ်ကျဲးအဟီၣ်ကဝီၤအံၤန့ၢ်လီၤ. ဒ်န့ၢ်အသိးတၢ်လီၢ်ဟီၣ်ကဝီၤတနီၤန့ၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢသုးကွဲယဲာ် (KNLA) တၢ်ပၤအဖီလၢလၢ တၢ်ပာ်ပနီၣ်အီၤလၢတၢ်တဘၣ်ခိၣ်န့ၢ်လီၤအါဘၣ်အလီၢ် ဒီးတၢ်မ့ၢ်ခိၣ်န့ၢ်လီၤအါတခါ ကဲထီၣ်တၢ်လုာ်သ့ၣ်ခါပတၢ်ကွံာ်ထံကီၢ်ဒီ ဘၣ်တၢ်ပတုာ်တၢ်ခးအတၢ်အါလီၤလၢအပူၤကွံာ်ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် (USDP) တီခိၣ်ရိၣ်ဝဲန့ၢ်လီၤ.

သုးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအဆဲးကဲထီၣ်အသးအံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီလၢပှၤကညီဖိတဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူအဂီၢ်ဒီးထံ ကီၢ်ဒီဘၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အတၢ်လဲၤကျဲးအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. ကညီကီၢ်ဖဲအပူၤမ့ၢ်ဂုၤ, ကီၢ်ပယီၤဒီတဘျီအပူၤမ့ၢ်ဂုၤ ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ် ဒုးတၢ်ယၤလၢကကဲထီၣ်ကဒီးအသီတဘျီအံၤ ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တူၢ်ဘၣ်အါအါသီသီလၢအယံာ်အထၢ ခိၣ်ဖျိထံတမၢ်တၢ်တီၢ် ကျဲးလၢအတကဲဘျးလၢကညီဖိလၢအအိၣ်ဆိးလၢယိၣ်လိာ်ကျိကၢ်နံၤတဖၣ်အဂီၢ်ဒီးပှၤကီၢ်ပယီၤကမ့ၢ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၢ် တၢ် တူၢ်လိာ်အီၤတန့ၢ်တသ့ဘၣ်န့ၢ်လီၤ. လီမ့ၢ်အူၣ်ဂံၢ်ဘါသဟီၣ်လၢတၢ်ကထုးထီၣ်အါတဖၣ် အမုၢ်ကယၤလၢအါန့ၢ်တၢ်ကစိာ် ဆါအါဆူၣ်ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ် ဒီးယိၣ်လိာ်ကျိအထံဒၣ်လဲာ်န့ၢ် တၢ်ကဟံးန့ၢ်ဒီးစိာ်ဆှၢအါဆူၣ်ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်အပူၤန့ၢ်လီၤ.

၂၀၁၆ နှင့် လါစးပတုဘာ်အပူ တ်ဘာ်ဂံင်ဂုင်လာကကဲထီၣ်သးဘူးဒီးဟးကွံ ထံတမာ်တံာ်တိာ်ကျဲဟီၣ်ကဝီတံာ်မနီၣ်မလါ

လါအီကူး ၂၈ သီ - ကီၣ်ကွီၣ်တံာ်တံာ်ကစီၣ်သန့ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလါ (EGATI) အိၣ်ဒီးအတံာ်ဟ်သးလါ ကတၢၣ်ပီၣ်သကိးတံာ်ဒီး ကီၣ်ပယီၤပဒိၣ်အသီတဘျီ ဘာ်ဃးဟးကွံထံတမာ်တံာ်တိာ်ကျဲဟံၤ ကအိၣ်ဒီးတံာ်မတံာ်ယီၤထံဘာ်ဃး တံာ်တိာ်ကျဲအတံာ်ဘာ် ဒီးဘာ်ထံးအသီတဘျီကဒီးန့ၣ်လီၤ.

လါအီကူး ၂၉ သီ - တံာ်ကစီၣ်ဟ်ဖျါဝဲလါ ဖံၤခဲၣ်ဘံာ်အုၣ်သးခိၣ်နါမကျါဘာ်တံာ်မသံအီၤအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘာ်ထွဲဒီးတံာ်ဂ့ၢ် အံၤ ဖံၤခဲၣ်ဘံာ်အုၣ်စံးဝဲလါ မ့ၢ်ဝဲသးခိးကီၣ်ဆါဒီးပယီၤသးအတံာ်ရဲၣ်တံာ်ကျဲန့ၣ်လီၤ. ကတီၢ်ခဲအံၤဖံၤခဲၣ်ဘံာ်အုၣ်လါအထူးပး သးတဖုအံၤ ဘာ်တံာ်တိာ်ခိၣ်ရိၣ်ခဲအီၤလါသးခိၣ်စါအိၣ်, သးက့ၢ်ခိၣ်ကွီၣ်သးဒီးသးခိၣ်ပိၤဘံာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လါစးပတုဘာ် ၂-၃ သီ - ဖံၤခဲၣ်ဘံာ်အုၣ်လါအထူးပးအသးတဖုအံၤ ထီၣ်ဒုးဝဲသးခိးကီၣ်ဆါလါအအိၣ်ဖဲလုၢ်ပျဲၣ်ကီၣ်ဆာ် အပူန့ၣ်လီၤ.

လါစးပတုဘာ် ၇-၈ သီ - သးခိးကီၣ်ဆါတဖၣ် သးထီၣ်အသးလါယီၤပိၤဒီးဝဲကျဲၣ်လုၢ် (ဖံၤခဲၣ်ဘံာ်အုၣ်သးအိၣ်ဆိးတံာ် လီၤ) အယီၤ တံာ်ဒုးကဲထီၣ်ဝဲလါသးခိးကီၣ်ဆါဒီးဖံၤခဲၣ်ဘံာ်အုၣ်အဘာ်စၢ ဖဲယီၤပိၤတိၤလါအအိၣ်ဘူးဒီးယိၣ်လိာ်ကျိမ့ၢ်ထီၣ် တကပန့ၣ်လီၤ.

လါစးပတုဘာ် ၉ သီ - သးခိးကီၣ်ဆါဒီးပယီၤသးတဖၣ်သုဝဲကျိဖးဒိၣ် ဒီးထီၣ်ဒုးဝဲဖံၤခဲၣ်ဘံာ်အုၣ်လါအအိၣ်ဖဲဝဲကျဲၣ်လုၢ် ကစါဒီးခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

လါစးပတုဘာ် ၁၀ သီ - သိလုၢ်အခိၣ် ၁၃၀ တီၤဆုၤဝဲသဝီဖိအဂၤ ၂,၀၀၀ ဘျဲၣ်လါအအိၣ်ဖဲမဲာ်သဝီဒီးမ့ၢ်ကွံၣ်သိၣ်လုၢ် ကျဲကပိာ်ကပဆုၣ်ကွံၣ်ၣ် လါအအိၣ်လါသီခါအုၣ်သးစနးတံာ်ပအဖီလံာ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးလါတနံၤယီၤအတီၢ်ပူ ပယီၤသးကး တံာ်ဟံာ်ဝဲယီၤပိၤတိၤန့ၣ်လီၤ. ဘံာ်ကွံၣ်အဲးအသးရၣ် ၁၀၁၄ အခိၣ် သးခိၣ်မိာ်ခွံၣ် ဆဲးကျိးဝဲကညီဒီးကလုာ်တံာ်ထုၣ်ဖျဲးသး မ့ၢ်ဒိၣ် (KNLA) လါအဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးဟံးန့ၢ်တံာ်လီၤ ၅ တိၤ လါအအိၣ်ဖဲ (KNLA) တံာ်ပဖီလံာ် ဖဲအဘူးဒီးယိၣ်လိာ်ကျိ, ဟး

ကွဲထံတမာ်ဟီၣ်ကဝီလၢအမ့ၢ်, ထီၣ်တဘၣ်ဝ့ၢ်, ကျီၣ်တဲာ်ထၣ်, ပတဲထၣ်, ယီၣ်မးထၣ်ဒီးမဲးလၢတၢ်လီၤဟီၣ်ကဝီန့ၣ်လီၤ.

လၢစးပတုဘၣ် ၁၂ သီ - သးခိးကီၢ်ဆၢအတၢ်ယုထီၣ်ဒ်အံၤအဖီခိၣ် (KNLA) သးက့ (၅) ဝ့ၢ်လိာ်အဲၣ်သ့ၣ်အတၢ်ယုထီၣ် ခိဖျိတၢ်ဝ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ် ၃ ထံၣ်န့ၣ်လီၤ. ၁. လီၤကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်လီၤလၢအအိၣ်လၢ (KNLA) တၢ်ဟီၣ်လၢ (ဒ်အမ့ၢ်က ရၢလၢအဆဲးစုမ့ၢ်ကျါလၢ ထံကီၢ်ဒီတဘၣ်တၢ်ပတုတၢ်ခးလံာ်ဟံးယၢ်န့ၣ်လီၤ). ၂. တၢ်မ့ၢ်လဲၤန့ၣ်လီၤလၢလီၤကဝီၤတဖၣ်အ ပူၤသၢပူၤဒီးလၢသးခိးကီၢ်ဆၢအဂီၢ်တၢ်အုၣ်ကီၤတအိၣ်ဘၣ် မ့ၢ်လၢဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိာ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအယီၤန့ၣ်လီၤ. ၃. လီၤကဝီၤသ့ၣ် တဖၣ်အံၤအပူၤ တၢ်မ့ၢ်မၤအါထီၣ်သးနီၣ်ဂံၢ်သၢပူၤဒီး ကဒးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢကမ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢစးပတုဘၣ် ၁၃ သီ - ခုၣ်အဲၣ်ယုထီၣ်ထုးထီၣ်ဝဲအလံာ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤတဘၣ်လၢအယုထီၣ်ဝဲပယီၤသးလၢ အကပတုၣ် ကွဲာ်တၢ်ထီၣ်ဒုးလၢကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤ ဒီးသုတမ့ၢ်လၢတၢ်ကမၤစၢလီၤကမ့ၢ်တဖၣ် အတၢ်န့ၣ်လၢကတီၢ်အံၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ် မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတကတီၢ်ယီၤန့ၣ် ခုၣ်အဲၣ်ယုထီၣ်အိၣ်တ့ၢ်ဒီးအတၢ်အၢၣ်လီၤလၢထံကီၢ်ဒီဘၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အတၢ်လဲၤကျဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲတနံၤယီၤန့ၣ်အတီၢ်ပူၤ ကမ့ၢ်အါန့ၢ် ၂၀၀ ဂၤ ဘၣ်ယုထီၣ်ဆူကီၢ်ဆၢဒီးခိဖျိဝဲသ့ၣ်ကျဲလၢအဲၣ်သ့ၣ်ကပူၤဖျဲးအဂီၢ်လီၤ.

လၢစးပတုဘၣ် ၁၁-၁၈ သီ - တၢ်ဒုးဆဲးကဲထီၣ်ဝဲဖဲဝဲသဝီဒီးမ့ၢ်ကွဲာ်ကျဲမ့ၢ်ဒီတဘၣ်အဖီခိၣ် ဒ်သိးကထီၣ်န့ၢ်ဝဲ ဝဲကျဲၣ် လူၢ်ကစၢ်ဒီးပျုၣ်ဟၣ်ကိတၢ်လီၤ လၢဒ်ခဲၣ်ဘၣ်အုၣ်အသးကလၢအိၣ်တ့ၢ်ဝဲအလီၤန့ၣ်လီၤ.

လၢစးပတုဘၣ် ၁၈ သီ - သးခိးကီၢ်ဆၢဒီးပယီၤသးတဖၣ်မၤန့ၢ်ဝဲဒ်ခဲၣ်ဘၣ်အုၣ်အသးကလၢမဲလၢာ် လၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤအ သးဖဲဝဲသဝီဒီးမ့ၢ်ကွဲာ်သိလုၣ်ကျဲမ့ၢ်ဒီတဘၣ်အဖီခိၣ် လၢကဟံးန့ၢ်ဝဲတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢကျဲလၢအကလဲၤဆူဟးကွဲထံတမာ် ဒီး လၢတၢ်ကသုအီၤလၢတၢ်ကဆုၤထီၣ်ဆုၤလီၤဝဲထံတမာ်တၢ်ပိးတၢ်လီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢစးပတုဘၣ် ၁၉ သီ - သးခိးကီၢ်ဆၢတဖၣ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤဝဲလၢ မဲၤသဝီ-မ့ၢ်ကွဲာ်သိလုၣ်ကျဲမ့ၢ်ဒီတဘၣ်အံၤ အိၣ်လၢအဲၣ် သ့ၣ်တၢ်ဟီၣ်လၢလၢပုၤပုၤလံၤန့ၣ်လီၤ. ကတီၢ်ဖဲန့ၣ်ကီၢ်ပူၤပူၤယုၢ်မ့ၢ်ပးဖျိး ၄၀၀၀ ဘျီၣ်လဲၤယုၢ်အိၣ်ကဒုဝဲဖဲ မ့ၢ်ကွဲာ်ပူၤလီၤ အိၣ်ကမ့ၢ်တၢ်လီၤန့ၣ်လီၤ.

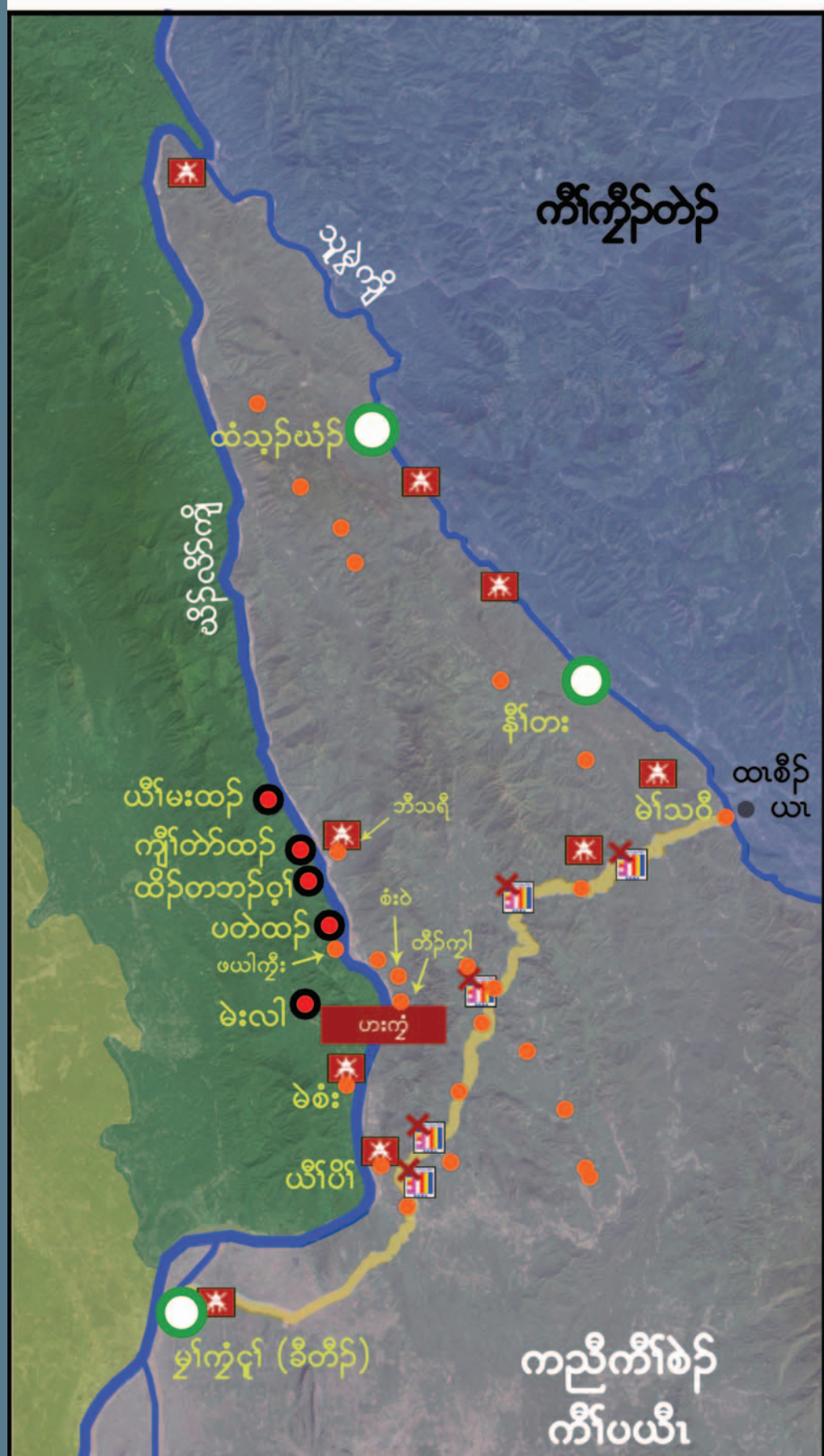
လၢစးပတုဘၣ် ၂၀ သီ - ပုၤသဝီဖိလၢအအိၣ်ဘူးဖဲဟးကွဲထံတမာ်အကလံၤစိးတဖၣ် ဘၣ်ဟးထီၣ်ကွဲာ်လၢအတၢ်အိၣ် တၢ်ဆိးအလီၤ ဒီးတၢ်ရဲၣ်ကျဲန့ၢ်ချံအဘၣ် ၃၀ လၢကဆုၤလီၤအဲၣ်သ့ၣ်ဆူမ့ၢ်ကွဲာ်ပူၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်အိၣ်တၢ်အလီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢဘိတရီ, ကျီၣ်တဲာ်ထၣ်, ပတဲထၣ်, ယီၣ်မးထၣ်, ဖယါကီၢ်, စံးဝဲဒီးတီၣ်ကျါသဝီဖိလၢအလဲၤလီၤအိၣ်ဆူမ့ၢ်ကွဲာ် တဖၣ် တၢ်တသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒုးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢစးပတုဘၣ် ၂၁ - ၂၇ သီ - (KNLA) အပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဟ်ဖျါဝဲဒ်လၢ သးခိးကီၢ်ဆၢတဖၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢယိၣ် လိာ်ကျိထးခိလၢမ့ၢ်ထီၣ်တကဟ့ၣ်အါထီၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤသဝီဖိတဖၣ်စံးစ့ၢ်ကီးဝဲ လၢသးခိးကီၢ်ဆၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤအိၣ် ဆိးဝဲဘိတရီသဝီအပူၤလံၤန့ၣ်လီၤ.

[တၢ်ဂီၤ - KRW]

၂၀၁၆ နှံ့, လါဗဲးပတုဘာ်တၢ်ဒုးအဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ လၢအကဲထီၣ်တုၤဖဲ ဟးက့ၢ်ထံတမၢၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲးဟီၣ်ကဝီၤအကပိၣ်ကဟး

- ဟးက့ၢ်ထံတမၢၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲးအလီၤ
- ၂၀၁၆ နှံ့, လါဗဲးပတုဘာ် တၢ်ဒုးအဟီၣ် နုၤသဝီလၢ ဘၣ်ယုၢ်က့ၢ်တဖၣ်
- သဝီတၢ်လီၤ (၅) တီၤလၢ ကညီကီၢ်ဆၢသုးယုၣ်, သဝီဖိစဲးန့ၣ်တဖၣ် စ့ၢ်ကီၢ် တၢ်ဒုးအဟီၣ် ဘၣ်ယုၢ်ဆူ တၢ်လီၤအက
- တၢ်လီၤလၢ ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲတဖၣ် အိၣ်ကနုၤတဖၣ်တလီၤ
- မ့ၢ်က့ၢ်င့ၢ် (ခီတီၣ်)- မၢ်သဝီကျဲးမ့ၢ်လၢ အဖျိယီၤဆူ ဟးက့ၢ်ထံတမၢၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲးအလီၤ
- ထံကျိ
- ခိၣ်ခိၣ်ခြံၣ်စံၣ်ကညီဘုးဒုး (လၢအထူးလီၤဖးအသးခိး Democratic Karen Benevolent Army -DKBA) အသးကလၢလၢ အလီၤက့ၢ်ဆူ ကီၢ်ပယီၤပခိၣ် အသးတဖၣ်အစုပူၤ
- ပယီၤသုး/ကီၢ်ဆၢသုး အသးကလၢ
- ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၢ, ကီၢ်ရှၢ်မ့ၢ်တြီၢ် KNLA သုးက့ (၅) ဟီၣ်ကဝီၤ
- ဘဲလုကီၢ်ဆၢ, ကီၢ်ရှၢ်ဒုသထုၣ် KNLA သုးက့ (၁) ဟီၣ်ကဝီၤ
- လျၢ်ပျီၣ်ကီၢ်ဆၢ, ကီၢ်ရှၢ်ဖၣ်အိၣ် KNLA သုးက့ (၇) ဟီၣ်ကဝီၤ

ဟးကွံထံတမာ်အံၤ-လၢကညီကမုၢ်အဂီၢ် မ့ၢ်ဒၣ်တၢ်လၢအဖးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဂံၢ် ဂ့ၢ်လၢအကဲထီၣ်ကဒီးအသးအသီတဘျီ ဒီးအတၢ်ဘၣ်ဘျူးတအိၣ်နီတမံၤဘၣ်

တရူးဒီးကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်အပှၤဘျူလီၤကျိၣ်စ့လၢထံတမာ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ် အိၣ်ခိးကွၢ်လၢဝဲယံၣ်တၢ်လံၤလၢ တၢ်ကမၤကဲထီၣ် လိၣ်ထီၣ်ဟးကွံထံတမာ်လၢအလီၤလၢဝဲစ့ဒီလၢ ၂၂၆ ဘၣ်လံၣ်ယၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအဟူးဂဲၤဒုးကဲထီၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤလၢအမ့ၢ် စံၣ်နီၤဟၣ်ဒြိုၣ်လၢအမ့ၢ်တရူးကီၢ်အကူၣ်ပနံၣ်ဒီး (EGATI) လၢအမ့ၢ်ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်ကူၣ်ပနံၣ်အံၤ ဝဲအပူၤကွံၣ်စ့န့ၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ် ဆဲးစ့မ့ၢ်ကျၢ်ဒီးမၤတၢ်နၢ်ဟံၢ်အလံၢ်လံးယၢ် (MoU) ဒီးပယီၤသးပဒိၣ် တချုးဝဲ၂၀၀၈ နံၣ်ဘၣ်, ဒီးတကးဒံးဘၣ် တၢ်ဟ့ၣ်တၢ် သ့ၣ်ညါနၢ်ဟံၢ်ဒီးဒုးသ့ၣ်ညါကမုၢ်ဘၣ်ယး ထံတမာ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤအတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအဂ့ၢ်အကျိၤ တအိၣ်နီတမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢလီၤဂံၢ်ဘါလၢတၢ်ကဒီးန့ၢ်အိၤ ၈၅ မျးကယၤဘျီၣ်အံၤ တၢ်ကဆၢအိၤဆူ ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ၂၀၁၆ နံၣ်, လၢအိၣ်ကူးအပူၤ ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်လံၢ်တၢ်ကစီၣ်ဟံၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ, အံၤကဲး (EGATi) ကရၢခိၣ်လၢအမ့ၢ် ဝးစ့ၤရၤ ဟးရးစ့ၤတၢ်နၢ (Watchara Hemratchatanan) စံးဝဲလၢ, အဝဲသ့ၣ်ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်လၢတၢ်တဲသကိးတၢ် လၢတၢ်ကမၤတၢ်ပိထီၣ် သ့ၣ်ညါတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအသီတခါလၢအဘၣ်ယးဒီး တၢ်ကစီၣ်ဆၢထံလၢဟးကွံထံတမာ်ဆူဖိမံဖိထံတမာ်အပူၤ ဝဲတး ကီၢ်ရဲၣ်ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဖ့ၣ်ဆၢလၢအအိၣ်ထီၣ်လၢ (KNU/KNLA) ဒီးပယီၤသးအဘၣ်စၢန့ၣ်အါထီၣ်ဝဲ လီၤဆီဒၣ်တၢ်ဖဲ ၂၀၁၂ တၢ်မၤတၢ်ပတုၣ် တၢ်ခးဝံၤအလီၢ်ခံ ပယီၤသးဒီးသုးခိးကီၢ်ဆၢတဖၣ် ဟဲသုးဘူးအါထီၣ်အသးဝဲဟးကွံထံတမာ်တၢ်လီၢ်အကပိၣ်ကပၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒံးအံၤတဖၣ်ဟံၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ပယီၤသးတဖၣ်အံၤအတၢ်သ့ၣ်အိၣ်သးအိၣ်နီၢ်နီၢ်လၢတၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ်ထံကီၢ်ဒီတ ဘၣ်တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအဂီၢ်အံၤ တအိၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်န့ၣ်အိၣ်ဖျါဝဲတြၢၢ်ကလၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွံၣ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် ဒီးအတၢ်အါထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးကလုၢ်ဖျါကမုၢ်အနွဲးယၢ် ခိဖျိတၢ်သ့ၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဒီးလဲၤ ကဟံၣ်ကွံၣ်ကမုၢ်အကလုၢ်တဖၣ်အံၤ တမ့ၢ်ကျဲၤလၢတၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ်ဒိၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်သန့လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ကုၣ်ဆၢန့ၣ်တဖၣ်

- ပယီၤသးဒီးအသးခိးကီၢ်ဆၢ (BGF) တဖၣ် ကြးပၣ်ကဲၣ်ဒၣ်စံၣ်စီၤန့ၣ်တၢ်ကတိၤသကိးတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ် ဒီးပတုၣ်ကွၢ်အတၢ်ထီၣ်ဒုးတၢ်လၢကညီၣ်ကီၢ်စံၣ်အပူၤ, ဒီးပၣ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးခၢၣ်ယုၣ်-ကညီၣ်ဒီးကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢ, ကညီၣ်ဒီးကလုာ်တၢ်ထုၣ်ဖျိးသးမုၢ်ဒိၣ် ယုၣ်ဒီးကညီၣ်စိၣ်စုကဝဲၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီးဖျိၣ်တၢ်ကွၢ်စုၣ်ကယၢ်ယုၣ်သကိးတၢ်လၢတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးကမံးတၢ်လၢတၢ်ယုၣ်လီၤဘျါလီၤတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်တုၤလီၤတီၤအဂီၢ်.
- ပယီၤသးဒီးအသးခိးကီၢ်ဆၢ (BGF) တဖၣ် ကြးဟ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢ တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢပုၤကုၣ်ပုၤကညီၣ်တၢ်တိၤစၢမၤစၢ ဆုပုၤလီၤအိၣ်ကမံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ် လၢတၢ်သဘျၢ အပူၤ.
- ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်, ပယီၤသးဒီးအသးခိးကီၢ်ဆၢသ့ၣ်တဖၣ် ကြးပတုၣ်ကွၢ်အတၢ်ထီၣ်ဒုးတၢ် ဒီးသးကွၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤလၢကညီၣ်ကီၢ်စံၣ်ဒီးကလုာ်န့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤလၢာ် ဖဲအဲၣ်(န)အဲၣ်(လ)ဒိၣ် (NLD) ပဒိၣ်အတၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်ဝဲလၢတၢ်ကသုၣ်ထီၣ်ကုၣ်ဒိၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်ဖဲၣ်ဒရၢၣ်ကီၢ်စၢဖျိၣ်အမ့ၢ်အတီၤ လၢအအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်သဘျၢ, တၢ်ထဲသိးတုၤသိးခွဲးယၢ်ဒီး နီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.
- ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ကြးဆိကတီၢ်ကွၢ်တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိၢ်ကျဲၤလၢအအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တစိၢ်တလီၢ်, လၢအပၣ်ယုၣ်စ့ၢ်ကီၢ်ဒီးဟးကွၢ်ထံတမၢ်တၢ်တိၢ်ကျဲၤလၢကညီၣ်ကီၢ်စံၣ်ပူၤ ယုၣ်ဒီးကလုာ်န့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ လၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢကုၣ်ထံကီၢ်ဒီးတဘျၢတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအတၢ်အၢၣ်လီၤ (NCA) ဒီးထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ကြးပၣ်ကဲၣ်ဒၣ်ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ် ဒီးဒီးသအန့ၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်လၢအအိၣ်ဆိးလၢကီၢ်ပယီၤပူၤ, ယုၣ်ဒီးပုၤလီၤအိၣ်ကမံၣ်လၢအဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးခိၣ်ဖျိစုကဝဲၤတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂုၢ်ဒီးဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးခိၣ်ဖျိလၢတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိၢ်ကျဲၤလၢအအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ကြးဆိၣ်ထွဲမၤစၢပုၤလီၤအိၣ်ကမံၣ်လၢအဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးခိၣ်ဖျိ တကီၢ်ခါတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢတၢ်ကုၣ်အိၣ်ဆိးကဒါကုၣ်ဆုအဟံၣ်အယီၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤ ဖဲအနီၢ်ကစၢ်အတၢ်ဘၣ်သးဒၣ်ဝဲအသိး လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ပူၤဖျိးဒီးအိၣ်ဒီးအသးသ့ၣ်လၢကပီၤန့ၣ်လီၤ.
- ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်ပဒိၣ်တကြးနီၢ်ဟးထီၣ်ဆုၣ်ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲတဖၣ်ဆုကီၢ်ပယီၤပူၤ ဝဲတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်တဖၣ်တၢ်ယုၢ်လီၤဘျါလီၤကွၢ်အစီၤတန့ၢ်ဒီးဘၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤမၤတၢ်တိၢ်ကျဲၤလၢဟးကွၢ်ထံတမၢ်တဖၣ် ကြးပတုၣ်ကွၢ်အတၢ်ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်လၢထံတမၢ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤအပူၤ ဝဲပယီၤသးမုၢ်သံၣ်ဘိသ့ၣ်တဖၣ်မၤလဲၢထီၣ်ဒီးမၤအါထီၣ်အသးနီၣ်ဂံၢ်ဖဲထံတမၢ်တၢ်တိၢ်ကျဲၤအဟီၣ်ကဝီၤ လၢအထီၣ်ဒါလိာ်အသးဒီးကီၢ်စၢဖျိၣ်ပတီၢ်တၢ်ပတုၣ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်အတၢ်အၢၣ်လီၤ ဒီးဘိမုၢ်စၢဖျိၣ်ကရၢဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်အတၢ်န့ၣ်ကျဲၤဒ်အမ့ၢ် မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ဒီးပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးဟးကွၢ်ထံတမၢ်တၢ်တိၢ်ကျဲၤ, ယုၣ်ဒီးထံတမၢ်လၢတၢ်ကတုၤထီၣ်အီၤလၢပိၣ်လိာ်ကျိၤပူၤအဂ့ၢ်အကျိၤခဲလၢာ်န့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ပၣ်ပျါထီၣ်ဒီးဘိးဘၣ်ရၢလီၤအီၤဆုကမုၢ်အကျိၤ လၢတၢ်မၤဆုၣ်ထီၣ်ကုၣ်ပုၤတၢ်လၢအဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမုၢ်ကရၢသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ပၣ်ယုၣ်မၤသကိးတၢ်လၢအဖိးမံလိာ်သးဒ်တၢ်ဘျၢသဲးအသိး, ဒီးတၢ်မၤဆုၣ်ထီၣ်ကုၣ်တၢ်တိၢ်ကျဲၤလၢတၢ်ထံၣ်အီၤဖျိဖျိဖျါကသ့ဒီးလၢတၢ်ကၤကုၣ်တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်ကသ့ဝဲဒၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

[တင်ဂါ - KRW]

ကညီတင်ကွာ်ထွဲကဟုကယာ်ထံကျိထံကွာ် (KRW) စံးဘျူးဘာ် Burma Relief Centre (BRC) လာအဆိင်ထွဲမၤစၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤတဘျီအံၤန့ၣ်လီၤ.

သံကွာ်အါထီၣ်တၢ်ဂၢ်တၢ်ကျိသ့ဖဲ
Email : karenriverswatch@gmail.com